

Утвърждавам:

Декан:

УЧЕБНА ПРОГРАМА

PS202

Дисциплина: **СОЦИАЛНА ПСИХОЛОГИЯ**

Актуал.: Протокол №5/28.09.22г. на УНС-ЦХН

Преподаватели: Доц. д-р Михаил Проданов

АНОТАЦИЯ

Учебната програма по „Социална психология” се стреми да обхване основните теми в изключително обширната област на тази дисциплина. Предвиден е кратък исторически преглед на теоретичните направления и основните съвременни школи, за да се очертае обектът и предметът за изследване. Проблематиката е диференцирана тематично на базата на критериите за значимост и актуалност. В раздели е обособена информацията за различните социално-психологични конструкции, отнасящи се до формите и методите на социално влияние, комуникацията и общуването, междуличностното възприятие, социално-психологичните процеси в малката група, лидерството, масовите комуникации, идеологията и пропагандата, просоциалното(помагащото) поведение, „критичното мислене“, както и специфичните аспекти на социално-психологичните експериментални изследвания.

ОСНОВНИ ЦЕЛИ И ИЗХОДНИ УЧЕБНИ РЕЗУЛТАТИ

Успешно завършилите обучението по тази учебна дисциплина се очаква да имат познания и умения за следните теми и дейности:

- Да са информирани за най-значимите парадигмални, феноменологични и операционални социално-психологични теории;
- Да познават основната проблематика на дисциплината и резултатите от множеството социално-психологични изследвания в различните области;
- Да могат да се ориентират по-обективно в протичащите социални процеси в страната и в световен мащаб;
- Да разбират и анализират механизмите на различни форми за социално влияние;

- Да използват подходите на „критичното мислене“ и „медийната и информационна грамотност“ за оценка на достоверността на информации и превенция на манипулативните въздействия;
- Да планират социално-психологичен експеримент и да използват други методи за изследване, релевантни на предмета на изучаваната дисциплина;
- Да използват постиженията на социалната психология за повишаване на собствената си компетентност и ефикасност в различни житейски сфери;

ПРЕДПОСТАВКИ

Студентите трябва да знаят и/или да могат:

- препоръчително е студентите да имат формирани базисни познания по обща, когнитивна психология и психология на личността, които ще им помогнат по-добре да интегрират познанията си от социалната психология;
- необходимо е да са придобили основни знания, отнасящи се до експерименталните изследвания;
- желателно е да могат да използват и интерпретират данни от психологични изследователски методи и да оценяват техните психометрични параметри;

ФОРМА НА ОБУЧЕНИЕ

Редовна, задочна

СТАТУТ И СТРУКТУРА

Специалност	Статут	Кредити	Дистанционно обучение				Редовно обучение			Задочно обучение		
			прис.	л	с	общо	л	с	общо	л	с	общо
ОКС – Бакалавър - Психология; ОКС – Магистър – ДЮП и ПК – 2,5г. курс	Задължителна дисциплина	7					35	35	70	35		35

СЪДЪРЖАНИЕ НА КУРСА

А. ЛЕКЦИИ

Тема 1. Възникване и развитие на социалната психология – исторически преглед. Предмет на социалната психология и спецификата на дисциплината като интегрална наука.

Брой часове: 1

Тема 2. Методи на социално-психологическото изследване.

Брой часове: 2

Тема 3. Социалните нагласи(атитюдите): същност и формиране. Теории за когнитивната консистентност на нагласите. Механизмите за промяна на нагласите.

Брой часове:3

Тема 4. Убеждаваща комуникация: същност, видове и динамика. Факторите на източника на еднопосочната убеждаваща комуникация. Факторите на съобщението като компонент от убеждаващата комуникация. Индиректното(непрякото) убеждаване. Ефекти на социалното влияние, базиращи се върху стереотипите на мисленето.

Брой часове:4

Тема 5. „Критичното мислене“ и „Медийната и информационна грамотност“.

Брой часове:2

Тема 6. Ефекти на груповия натиск: конформизъм. Подчинението: същност и фактори.

Брой часове:2

Тема 7. Междуличностното познание. Формиране на представите за хората, с които общуваме. Атрибутивни теории(Фр.Хайдър, Х.Кели, Б.Уейнър). Двухакторната теория за емоциите на Ст.Шахтър.

Брой часове:4

Тема 8. Трайните междуличностни отношения: формиране, поддържане и разпадане.

Брой часове:2

Тема 9. Междугрупови стереотипи, предразсъдъци и дискриминация.

Брой часове:4

Тема 10. Социална психология на агресивността.

Брой часове:2

Тема 11. Просоциалното(помагашо) поведение: същност и социално-психологически фактори.

Брой часове:2

Тема 12. Социална психология на малката група: групова динамика и групови решения. Лидерството: теории, лидерско поведение(стил), лидерски интегритет.

Брой часове:3

Тема 13. Масовите комуникации: структура, процеси и системи за масови комуникации. Слуховете като аспект на масовите комуникация: произход, класификация и разпространение.

Брой часове:2

Тема 14. Масовото поведение: концепции за спецификата и феноменологията.

Брой часове:2

Б. УПРАЖНЕНИЯ

Тема 1. Социално-психологическите експерименти в дискурса „социални нагласи-поведение“. От „парадокса на Лапиер“ до изследванията в концепциите на М.Фишбейн и А.Ажзен за „обоснованото действие“ и „планираното поведение“.

Брой часове: 4

Тема 2. Експериментите на Фестингер, Карлсмит и Арънсън за значението на „когнитивния дисонанс“ в процесите за промяна на нагласите. Други модели в този контекст.

Брой часове: 4

Тема 3. Теорията за социалното сравнение и двуфакторната теория за емоциите на Ст.Шахтър. Как и кога поведението на околните се превръща в отправна точка за нашите преживявания и действия.

Брой часове:3

Тема 4. Социално-психологичните експерименти, адресиращи факторите за убеждаващата комуникация. Моделът за двата пътя на убеждаване на Р.Пети и Дж.Качопо и неговата верификация. Концепцията на Р.Чалдини за стереотипите на мисленето и поведението и как те се използват от манипулаторите в реални житейски ситуации.

Брой часове: 4

Тема 5. Формиране на критично мислене и медийна и информационна грамотност – алгоритми.

Брой часове: 3

Тема 6. Социално-психологичните експерименти на М.Шериф, С.Аш и др. социални психолози върху конформизма. Експериментите на Ст.Милграм върху подчинението. Ролевата игра „Затворът“ на Ф.Зимбардо – какви са възможните проекции от нея за обяснение на поведението на хората в определен социален контекст.

Брой часове: 4

Тема 7. Изследване на междугруповите стереотипи, предразсъдъците и дискриминацията.

Брой часове: 4

Тема 8. Агресивното поведение от гледната точка на социалната психология – какво показват експериментите за ролята на социалните влияния. Просоциалното поведение и

поведението на хората в случаите на инциденти – концепцията за ролята на „страничния наблюдател“ и влиянието на групата върху индивида на Б.Латане и Дж.Дарлей.

Брой часове: 4

Тема 9. Груповата динамика в малката група. Процесите на „нормализация“ и „поляризация“. Как груповите дискусии влияят върху груповите решения . Концепцията на Ъ.Джанис за „груповото мислене“ и примерите за нейната обективност в различни социални ситуации.

Брой часове: 5

ПЛАНИРАНИ УЧЕБНИ ДЕЙНОСТИ И МЕТОДИ НА ОБУЧЕНИЕ

Лекциите с помощта на мултимедийна техника заемат основна част сред учебната дейност на преподаване. Те се редуват от дискусии върху казуси и видео-материали, свързани със съответните теми. Голяма е „тежестта“ на груповите упражнения – ролеви игри, репликиране на някои от полесните за тази цел социално-психологически експерименти. Част от времето на упражненията е заето от презентации на самите студенти.

МЕТОДИ И КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

Критерии за оценяване

1. Критерии за текущо оценяване: от презентациите и докладите, от активността и участието на студентите по време на упражненията зависи 30% от крайната оценка. Освен това, при повече от 3ч. не извинени отсъствия на упражнения, крайната оценка на студента се намалява с 1 единица.

2. Семестриален изпит: семестриалният изпит е присъствен и писмен. Студентите изтеглят три теми от изпитния въпросник чрез „случаен избор“ и пишат върху една от тези теми. Оценката от писмения изпит съставлява 70% от крайната оценка на студента по дисциплината.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

Андреева, Л.М.(2007) Социално познание и междуличностно взаимодействие, София, УИ „Св.Кл.Охридски”

Арънсън, Е.(2009) Човекът-социално животно, София, „Дамян Яков”

Берковиц, Л. (2001) Агресия: причини, последствия и контрол, Москва, „Речь”

Градев, Д.(2005) Психология на масите, София, „Наука и изкуство”

Зимбардо, Ф. (2017) Ефектът Луцифер. Как добрите хора стават зли, София, „Изток-Запад”

Московичи, С./ред./ (2006) Социална психология, София, “Д.Яков”

Проданов, М. (2014) Психология на убеждаването и влиянията, Пловдив, УИ „П.Хилендарски”

Проданов, М.(2021) Психологични методи за изследване и оценка(скали и въпросници), Бургас, „Балтика-2002“

Чалдини, Р. (2005) Влиянието. Психология на убеждаването, София, „Изток-Запад”

ИЗПИТЕН ВЪПРОСНИК

1. Възникване и развитие на социалната психология. Същност, предмет и задачи на социалната психология.
2. Специфика на социалната психология като интегрална наука: връзките ѝ със социологията и психологията на личността.
3. Методи на социално-психологическото изследване.
4. Социалните нагласи(атитюдите): същност и формиране.
5. Теории за когнитивната консистентност на нагласите. Механизмите за промяна на нагласите.
6. Нагласи и поведение: проблемът за атитюдната прогноза.
7. Убеждаваща комуникация: същност и динамика.
8. Факторите на източника на убеждаващата комуникация.
9. Факторите на съобщението като компонент от убеждаващата комуникация.
10. Непряката(индиректната) убеждаваща комуникация: ефекти на социалното влияние, базиращи се върху стереотипите на мисленето.
11. „Критичното мислене“ и „медийната и информационна грамотност“ – основни подходи в процеса на проверка на истината в медийните публикации.
12. Атрибутивни теории: Ф.Хайдър, Х.Кели, Б.Уейнър и двуфакторната теория за емоциите на Ст.Шахтър.
13. Междуличностното познание – ефектите на „ореола“, „самоизпълняващото се предсказание“ и управлението на впечатленията.
14. Трайните междуличностни отношения: формиране, поддържане и разпадане.
15. Конформизъм: обяснителни механизми и фактори за конформизма.
16. Подчинението: същност и фактори.
17. Феномените „социална фасилитация“ и „социална леност“.
18. Групови дискусии, групови решения и групово мислене.
19. Социална психология на лидерството: теории за лидерството.
20. Социална психология на агресивността.
21. Просоциалното(помагащото) поведение: същност и механизми.
22. Социалните идентичности: теорията на Х.Ташфел и Дж.Търнър - феномените на категоризация и фаворитизъм.
23. Стереотипите в междугруповото взаимодействие. Предразсъдъци и дискриминация.
24. Масовите комуникации: структура и процеси.
25. Масовото поведение: концепции за спецификата и феноменологията.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА ЗА ИЗПИТА

- Андреева, Л.М.**(2007) Социално познание и междуличностно взаимодействие, София, УИ „Св.Кл.Охридски“
- Арънсън, Е.**(2009) Човекът-социално животно, София, „Дамян Яков“
- Берковиц, Л.** (2001) Агресия: причини, последствия и контрол, Москва, „Речь“
- Градев, Д.**(2005) Психология на масите, София, „Наука и изкуство“
- Зимбардо, Ф.** (2017) Ефектът Луцифер. Как добрите хора стават зли, София, „Изток-Запад“
- Московичи, С./ред./**(2006) Социална психология, София, „Д.Яков“
- Проданов, М.** (2014) Психология на убеждаването и влиянията, Пловдив, УИ „П.Хилендарски“
- Чалдини, Р.** (2005) Влиянието. Психология на убеждаването, София, „Изток-Запад“
- Bordens, K.S., Horowitz, I.A. (2008) Social Psychology, 3d Ed., Freeload Press**